

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	27
Wstęp	31
Introduction	37
Część I	
Teoretyczne podstawy badania seksualności	43
Rozdział 1. Wprowadzenie do seksualności człowieka	47
1.1. Rozważania terminologiczne	48
1.2. Funkcje seksualności	51
1.3. Perspektywy ujmowania seksualności	52
1.3.1. Perspektywa historyczna i społeczna	54
1.3.2. Perspektywa biologiczna	55
1.3.3. Perspektywa ewolucyjna	58
1.3.4. Perspektywa międzykulturowa	60
1.3.5. Perspektywa psychologiczna	61
1.4. Perspektywa normatywna	64
1.5. Obyczajowość seksualna	65
1.6. Socjalizacja seksualna	67
1.7. Inteligencja seksualna	68
1.8. Perspektywy rozwoju seksuologii	71
Rozdział 2. Badania nad seksualnością	75
2.1. Metodologia badań seksualności	76
2.1.1. Proces badawczy	76
2.1.1.1. Etap przygotowań	77
2.1.1.2. Etap realizacji	80
2.1.1.3. Etap analiz	81
2.1.1.4. Etap formułowania wniosków	82
2.1.2. Strategie badawcze	82
2.1.3. Metody i techniki badawcze	85
2.1.3.1. Techniki badań ilościowych	86

2.1.3.2. Techniki badań jakościowych	90
2.1.3.3. Analiza przypadku (<i>case study</i>)	93
2.1.3.4. Badania zamieszczone w książce	93
2.1.4. Narzędzia badawcze	94
2.1.4.1. Narzędzia badawcze stosowane w badaniach ilościowych	94
2.1.4.2. Narzędzia badawcze stosowane w badaniach jakościowych	96
2.1.4.3. Dodatkowe narzędzia badawcze	97
2.1.5. Populacja, próba i dobór badanych	97
2.1.5.1. Charakterystyka prób w badaniach	98
2.1.5.2. Operat losowania	101
2.1.5.3. Wielkość próby w badaniu ilościowym	101
2.1.5.4. Możliwość wnioskowania o całej populacji na podstawie wyników badań ilościowych	101
2.1.6. Etyka badań	102
2.1.7. Utrudnienia w realizacji badań seksualności i aktywności seksualnej ...	104
2.2. Przegląd ważniejszych badań seksualności w Polsce	110

Część II

Seksualność człowieka w cyklu życia	147
--	------------

Rozdział 3. Seksualność u progu dorosłości	151
3.1. Charakterystyka badanych	155
3.1.1. Charakterystyka demograficzno-społeczna	155
3.1.1.1. Płeć	155
3.1.1.2. Typ szkoły ponadgimnazjalnej	156
3.1.1.3. Sytuacja rodzinna	156
3.1.2. Relacje z rodzicami w okresie dojrzewania	159
3.1.3. Samopoczucie młodzieży	160
3.1.4. Samoocena	162
3.1.5. Wzorce osobowe	163
3.1.6. Związki	165
3.1.7. Symptomy niedostosowania społecznego	166
3.1.7.1. Problemy w szkole	167
3.1.7.2. Nieprzestrzeganie przepisów porządkowych i prawa	167
3.1.7.3. Łamanie umów i ustaleń oraz nakazów i zakazów rodziców i opiekunów	167
3.1.7.4. Palenie papierosów	168
3.1.7.5. Picie alkoholu	169
3.1.7.6. Narkotyki	171

3.1.7.7. Kradzieże	172
3.1.7.8. Świadczenie/oferowanie płatnych usług seksualnych	172
3.2. Seksualność nastolatków	173
3.2.1. Dojrzewanie	173
3.2.1.1. Przejawy dojrzewania psychoseksualnego	173
3.2.2. Inicjacja seksualna	175
3.2.3. Aktywność seksualna nastolatków	183
3.2.3.1. Formy aktywności seksualnej	183
3.2.3.2. Doświadczenia homoseksualne	185
3.2.3.3. Metody antykoncepcyjne	189
3.2.3.4. Kontakty seksualne poza stałym partnerem seksualnym	192
3.2.3.5. Ocena własnych doświadczeń związanych z seksem w porównaniu z rówieśnikami	194
3.2.3.6. Doświadczenia związane z pornografią	195
3.3. Poglądy na tematy związane z seksualnością	200
3.3.1. Stosunek do wybranych norm obyczajowych	200
3.3.2. Stosunek do homoseksualności	203
3.3.3. Stosunek do pornografii	204
3.3.4. Stosunek do prostytucji	208
3.4. Podsumowanie	210
Rozdział 4. Seksualność ludzi dorosłych	215
4.1. Charakterystyka badanych	217
4.1.1. Związki formalne i nieformalne	217
4.1.2. Relacje z partnerem	223
4.1.3. Częstotliwość wykonywania badań profilaktycznych przez kobiety	226
4.1.4. Częstotliwość wykonywania badań profilaktycznych przez mężczyzn	228
4.1.5. Samopoczucie psychiczne	229
4.1.6. Zadowolenie z życia seksualnego i sprawności seksualnej	230
4.2. Aktywność seksualna ludzi dorosłych	234
4.2.1. Rola seksu w życiu ludzi dorosłych	234
4.2.2. Zachowania seksualne	235
4.2.2.1. Inicjacja seksualna	235
4.2.2.2. Liczba partnerów seksualnych	236
4.2.2.3. Częstotliwość i okoliczności kontaktów seksualnych	236
4.2.2.4. Przeżywanie orgazmu	239
4.2.3. Formy aktywności seksualnej	240
4.2.4. Kontakty homoseksualne	245
4.2.4.1. Pociąg seksualny do osób tej samej płci	245

4.2.4.2. Podejmowanie kontaktów homoseksualnych	246
4.2.4.3. Orientacja seksualna	247
4.2.5. Kontakty seksualne poza stałym związkiem	248
4.2.6. Stosowanie metod antykoncepcyjnych	251
4.2.6.1. Stosowanie prezerwatyw	254
4.2.7. Obawy związane z aktywnością seksualną	258
4.2.8. Trudności związane z uprawianiem seksu	261
4.2.9. Ocena związku z partnerem/partnerką	263
4.3. Poglądy na tematy związane z seksualnością	267
4.3.1. Poglądy na temat życia seksualnego	267
4.3.2. Poglądy na temat masturbacji	277
4.3.3. Postawy wobec mniejszości seksualnych	279
4.4. Podsumowanie	282
Rozdział 5. Seksualność osób po 50 roku życia	287
5.1. Charakterystyka badanych	289
5.1.1. Związki formalne i nieformalne	289
5.1.2. Charakterystyka związków ze stałym partnerem	292
5.1.3. Zdrowie i kondycja psychofizyczna	298
5.1.4. Częstotliwość wykonywania badań profilaktycznych przez kobiety	299
5.1.5. Częstotliwość wykonywania badań profilaktycznych przez mężczyzn	302
5.1.6. Samopoczucie	303
5.1.7. Samoocena i ocena swojego życia	304
5.2. Aktywność seksualna dorosłych po 50 roku życia	306
5.2.1. Rola seksu w życiu ludzi w wieku 50 lat i więcej	306
5.2.2. Aktywność seksualna	306
5.2.3. Zmniejszenie zainteresowania seksem	311
5.2.4. Formy aktywności seksualnej	312
5.2.4.1. Masturbacja	312
5.2.4.2. Formy aktywności towarzyszące stosunkom seksualnym	314
5.2.5. Kontakty homoseksualne	315
5.2.6. Kontakty seksualne poza stałym związkiem	316
5.2.7. Stosowanie prezerwatywy	317
5.2.8. Obawy związane z aktywnością seksualną	319
5.2.9. Trudności związane z uprawianiem seksu	322
5.2.10. Ocena sprawności seksualnej u mężczyzn w zależności od wieku	326
5.2.11. Problemy kobiet związane z przekwitaniem	326
5.2.11.1. Miesiączkowanie	326

5.2.11.2. Problemy związane z życiem seksualnym	327
5.2.11.3. Charakterystyka kobiet, które stosują lub stosowały terapię opóźniającą lub łagodzącą objawy klimakterium	330
5.2.12. Ocena związku z partnerem/partnerką	332
5.2.13. Potrzeba bycia z młodszą osobą w związku	337
5.3. Poglądy na tematy związane z seksualnością	338
5.3.1. Poglądy na temat różnych aspektów życia seksualnego	338
5.3.2. Poglądy i postawy dotyczące życia intymnego ludzi dojrzałych	350
5.3.3. Przekonania dotyczące homoseksualności	365
5.4. Seks w sanatoriach	368
5.4.1. Charakterystyka osób badanych	368
5.4.2. Cele przyjazdu do sanatorium i stopień ich osiągnięcia	370
5.4.3. Relacje interpersonalne w sanatorium	371
5.4.4. Aktywność seksualna w sanatorium	374
5.5. Podsumowanie	376

Część III

Różne barwy seksualności	381
---------------------------------------	------------

Rozdział 6. Seksualność osób o orientacji homoseksualnej	385
---	------------

6.1. Seksualność mężczyzn mających seks z mężczyznami	386
6.1.1. Charakterystyka osób badanych	386
6.1.1.1. Cechy społeczno-demograficzne	386
6.1.1.2. Dojrzewanie i młodość	390
6.1.1.3. Pragnienia i wartości	393
6.1.1.4. Samoocena różnych aspektów swojego życia oraz kondycja psychofizyczna	397
6.1.1.5. Używanie substancji psychoaktywnych	399
6.1.1.6. Uprawianie sportu i dbałość o atrakcyjność fizyczną	400
6.1.1.7. Wiedza i przekonania dotyczące infekcji przenoszonych drogą płciową	403
6.1.2. Aktywność seksualna	405
6.1.2.1. Historia dojrzewania płciowego i życia seksualnego badanych	405
6.1.2.2. Tożsamość seksualna i wychodzenie z ukrycia (<i>coming out</i>)	410
6.1.2.3. Doświadczenia i zachowania seksualne mężczyzn mających seks z mężczyznami	415
6.1.2.4. Kontakty seksualne z kobietami	430
6.1.2.5. Trudności i problemy związane z uprawianiem seksu	432
6.1.2.6. Próba typologii wzorów zachowań seksualnych	433

6.1.2.7. Relacje z otoczeniem i doznana dyskryminacja	434
6.1.2.8. Pozaseksualne kontakty ze społecznością mężczyzn MSM	435
6.1.3. Poglądy na tematy związane z seksualnością	438
6.1.3.1. Opinie na temat zachowań seksualnych w miejscach publicznych	438
6.1.3.2. Poglądy na temat uregulowań prawnych dotyczących par jednopłciowych	439
6.1.3.3. Opinie na temat opieki zdrowotnej dla mężczyzn mających seks z mężczyznami	441
6.1.3.4. Podsumowanie	442
6.2. Seksualność kobiet homoseksualnych	442
6.2.1. Charakterystyka osób badanych	442
6.2.1.1. Wspomnienia z dzieciństwa	443
6.2.1.2. Obecne relacje z rodziną	443
6.2.1.3. Religia i wiara	444
6.2.1.4. Funkcjonowanie w pracy i przestrzeni publicznej	445
6.2.2. Uświadomienie, aktywność i doświadczenia seksualne	446
6.2.2.1. Uświadomienie seksualne	446
6.2.2.2. Kształtowanie tożsamości seksualnej	447
6.2.2.3. Wychodzenie z ukrycia	449
6.2.2.4. Aktywność seksualna	450
6.2.2.5. Bezpieczeństwo w seksie	453
6.2.3. Rola internetu i innych mediów w życiu kobiet homoseksualnych	454
6.2.4. Społeczność kobiet homoseksualnych	456
6.3. Podsumowanie	459
Rozdział 7. Seks a internet	465
7.1. Charakterystyka badanych internautów	467
7.1.1. Cechy społeczno-demograficzne osób badanych	467
7.2. Korzystanie z internetu	472
7.3. Znajomości w internecie	477
7.4. Seks w internecie	487
7.4.1. Rozmowy o seksie	487
7.4.2. Konsekwencje seksu w internecie	489
7.4.3. Spotkania w „realu”	490
7.4.4. Internet jako źródło wiedzy o seksie	493
7.4.5. Oglądanie materiałów erotycznych i pornograficznych w internecie	493
7.4.6. Ukrywanie aktywności internetowej przed bliskimi	497
7.4.7. Akcesoria erotyczne kupowane przez internet	498

7.4.8. Płatny seks w internecie	498
7.4.9. Korzystanie z internetu przez mężczyzn mających seks z mężczyznami	500
7.5. Podsumowanie	501
Rozdział 8. Seksualność w dobie zagrożeń pandemią HIV/AIDS	507
8.1. Wiedza na temat HIV/AIDS	508
8.1.1. Wiedza dotycząca dróg zakażenia HIV i sposobów jego uniknięcia u osób w wieku 15–49 lat	510
8.1.2. Poziom wiedzy o HIV/AIDS u osób w wieku 15–49 lat określony według zaleceń WHO/UNAIDS	512
8.1.3. Wiedza o HIV/AIDS u osób po 50 roku życia	513
8.1.4. Wiedza o HIV/AIDS u mężczyzn mających seks z mężczyznami	514
8.1.5. Wiedza o HIV/AIDS u kobiet świadczących usługi seksualne	515
8.1.6. Wiedza młodzieży i nauczycieli o HIV/AIDS	515
8.2. Testowanie w kierunku HIV/AIDS	520
8.2.1. Testowanie wśród osób w wieku 15–49 lat	523
8.2.2. Testowanie w innych grupach osób	527
8.3. Seksualność osób żyjących z HIV/AIDS	532
8.4. Postawy wobec osób żyjących z HIV/AIDS	544
8.5. Podsumowanie	549
Rozdział 9. Prostytucja dorosłych	553
9.1. Skala zjawiska prostytucji	558
9.2. Kobiety świadczące usługi seksualne i ich praca	560
9.2.1. Wyniki badań ilościowych	560
9.2.1.1. Cechy społeczno-demograficzne kobiet świadczących usługi seksualne	561
9.2.1.2. Stosunek do wykonywanej pracy w charakterze prostytutek	563
9.2.1.3. Warunki pracy kobiet zatrudnionych w sektorze usług seksualnych ..	565
9.2.1.4. Przymus świadczenia usług	566
9.2.1.5. Świadczenie usług seksualnych poza granicami Polski	566
9.2.1.6. Zarobki kobiet świadczących usługi seksualne	567
9.2.2. Wyniki badań jakościowych	569
9.2.2.1. Opinie kobiet oferujących płatne usługi seksualne	569
9.2.2.2. Opinie klientów korzystających z płatnych usług oferowanych przez prostytutki	571
9.2.2.3. Opinie przedstawicieli organizacji pozarządowych i policji	574
9.2.2.4. Opinie „opiekunów” prostytutek	579
9.3. Klienci usług seksualnych	582

9.3.1. Wyniki badań ilościowych	582
9.3.1.1. Liczba klientów	582
9.3.1.2. Cechy społeczno-demograficzne klientów	583
9.3.2. Wyniki badań jakościowych	586
9.3.2.1. Opinie badanych prostytutek	586
9.3.2.2. Opinie klientów kobiet świadczących usługi seksualne	586
9.3.2.3. Opinie przedstawicieli organizacji pozarządowych i policji	589
9.3.2.4. Opinie „opiekunów” prostytutek	590
9.4. Kupowanie i świadczenie usług seksualnych przez mężczyzn mających seks z mężczyznami	591
9.4.1. Kupowanie usług seksualnych	591
9.4.2. Świadczenie usług seksualnych przez MSM	592
9.5. Podsumowanie	594
Rozdział 10. Przemoc seksualna	599
10.1. Przemoc seksualna wśród młodzieży	601
10.1.1. Postawy młodzieży wobec przemocy seksualnej	601
10.1.2. Uczniowie jako ofiary przemocy	606
10.1.3. Uczniowie jako sprawcy przemocy	618
10.2. Prostytucja i pornografia dziecięca	622
10.2.1. Skala zjawiska (rozpowszechnienie prostytucji i pornografii dziecięcej – opinie uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych)	623
10.2.2. Obraz zjawiska prostytucji i pornografii dziecięcej (opinie osób nieletnich świadczących usługi seksualne)	626
10.2.2.1. Charakterystyka osób badanych	627
10.2.2.2. Wiedza na temat seksualności	637
10.2.2.3. Poglądy na tematy związane z seksualnością	639
10.2.2.4. Kontakty seksualne	641
10.2.2.5. Doświadczenia przemocy seksualnej	644
10.2.2.6. Świadczenie usług seksualnych	646
10.2.2.7. Stosowanie środków antykoncepcyjnych	656
10.2.2.8. Wykorzystanie młodych osób do pornografii i prostytucji	656
10.2.2.9. Potrzeba wsparcia	657
10.3. Przemoc seksualna wśród dorosłych	658
10.4. Podsumowanie	664
Część IV	
Zamiast zakończenia	669
Rozdział 11. Obraz seksualności Polaków	673

11.1. Postawy wobec seksu osób w wieku 18–49 lat	673
11.1.1. Segment 1: purytanie	675
11.1.2. Segment 2: partnerzy	679
11.1.3. Segment 3: pasywni	682
11.1.4. Segment 4: hedoniści	686
11.1.5. Segment 5: abstynenci	691
11.2. Zadowolenie z życia seksualnego osób w wieku 18–49 lat	694
11.2.1. Zadowolenie z życia seksualnego a uznawane wartości i ocena jakości życia	694
11.2.2. Zadowolenie z życia seksualnego a związki z partnerem	697
11.2.3. Zadowolenie z życia seksualnego a formy aktywności seksualnej	698
11.3. Seksualność a związki	702
11.4. Podsumowanie	710
Rozdział 12. Edukacja seksualna	717
12.1. Edukacja seksualna dzieci i młodzieży w opiniach osób w wieku 18–49 lat	721
12.1.1. Rozmowa z rodzicami na tematy związane z seksualnością	721
12.1.2. Źródła informacji na tematy związane z seksualnością	723
12.1.3. Opinie dotyczące potrzeby edukacji seksualnej w szkole i jej realizacja	724
12.2. Opinie uczniów szkół ponadgimnazjalnych dotyczące zajęć „wychowanie do życia w rodzinie”	727
12.2.1. Zadania i tematyka zajęć „wychowanie do życia w rodzinie”	727
12.2.2. Opinie na temat realizacji zajęć „wychowanie do życia w rodzinie” ..	732
12.2.3. Ocena przygotowania nauczycieli wychowania do życia w rodzinie ..	733
12.3. Nauczyciele wobec edukacji seksualnej (opinie nauczycieli przedmiotu „wychowanie do życia w rodzinie”)	734
12.3.1. Poglądy nauczycieli wychowania do życia w rodzinie dotyczące seksualności człowieka	735
12.3.2. Kwalifikacje nauczycieli przedmiotu „wychowanie do życia w rodzinie”	738
12.3.3. Program przedmiotu „wychowanie do życia w rodzinie”	739
12.3.4. Realizacja zajęć wychowania do życia w rodzinie	744
12.4. Podsumowanie	751
Rozdział 13. Seksualność Polaków 2011	757
13.1. Aktywność seksualna	757
13.1.1. Masturbacja	757
13.1.2. Inicjacja seksualna	758
13.1.3. Kontakty oralne	759

13.1.4. Kontakty analne	760
13.1.5. Kontakty homoseksualne	760
13.1.6. Zwyczaje seksualne	761
13.2. Relacje w związkach i życie w pojedynkę	763
13.3. Zdrowie seksualne	765
13.4. Przemoc seksualna	768
13.5. Płatne usługi seksualne	769
13.6. Seks a internet	769
13.7. Poglądy na tematy związane z seksualnością	770
13.8. Podsumowanie	774
Bibliografia	775
Projekty krajowe	781
Projekty międzynarodowe	783
Polish research projects	784
International research projects	784
Spis tabel	785
Spis rysunków	793
Spis wykresów	795